

Klinisk anvendelse af Graviditetsinterviewet

Handout til fagpersoner deltagende ved projektet "*Udvikling af indsats for familieanbringelseprojektet*" ved Socialstyrelsen

Virtuel kursus

Anne Blom Corlin, Refleksivt Forum
Maj 2024

Graviditetsinterview

© Arietta Slade, PhD

Instruktioner

Det anbefales at læse interviewguiden grundigt igennem nogle gange, før du laver dit første interview. Ved at læse det flere gange, bliver du selv tryk ved det og lærer det at kende. Og det er vigtigt at kunne det så godt, at du kan bruge din opmærksomhed på kontakten med den gravide, når du sidder i en interviewsamtale med hende. At have et øje for svar, for kropssprog med mere, giver dig også ideer til, hvorvidt spørgsmål kan stilles på en lidt anden måde for at få flere nuancer på (i selve spørgsmålene nedenfor er der forskellige veje ind til et emne – såkaldte "probes"). En god måde at få foldet svaret ud kan være at gentage nogle af den gravides egne ord, er blot at spørge 'kan du sige lidt mere om det?' Eller at bede hende komme med konkrete beskrivelser af det de fortæller om.

Før selve interviewet begynder, bør du have sikret dig, at din diktafon virker og at den gravide er informeret om formålet med interviewet og formen på det. Derudover er det vigtigt at du bruger tid på at hun er tryk ved situationen. Hvis hun ikke bryder sig om at samtalen bliver optaget, så overvej om optagelsen er meget vigtig for jeres videre arbejde eller om den kan undværes.

Det er vigtigt at den gravides måder at svare og tænke på respekteres og lyttes til. Du skal lytte opmærksomt på en måde, der viser, at du hører, hvad hun siger, samtidigt med at du holder struktur og retning på interviewet uden at styre for stramt. Hvis den gravide fx er på vagt og svarer i meget korte formuleringer, er det vigtigt ikke at presse for meget; det risikerer blot at gøre hende ængstelig og vred og skubbe hende længere væk. Din opgave er at lytte til den gravide, som hun er, ikke at lave ham/hende om. At lytte aktivt er i denne sammenhæng ikke det samme som at italesætte din fortolkning af det hun siger. Det er en mulighed for at lære hende bedre at kende, og forstå. Hvis du taler med en gravid som forvilder sig ud i meget lange og usammenhængende svar, kan det være en god ide på en venlig måde at føre tilbage til interviewspørgsmålet, for at skabe mere struktur i samtalen. Eller at gå videre til det næste spørgsmål, når du tænker emnet er udtømt.

Men helt generelt når du interviewer så husk at holde pauser, husk at vente på svar og lyt til det der bliver sagt i stedet for at haste videre til næste spørgsmål.

Når interviewet er slut, skal du sørge for at høre til den gravides oplevelse af det. Er der ting vedkommende er i tvivl om, ting hun gerne ville have sagt på en anden måde? Er hun blevet følelsesmæssigt bevæget er det vigtigt at runde af, så hun kan få følelserne på plads og måske sat ord på dem, så de hun forlader interviewet på en god måde.

Graviditetsinterview

Dette interview handler om de følelser du har haft under din graviditet; i forhold til dit kommende barn og omkring dig selv som kommende moder. Det består af 17 spørgsmål og tager mellem en halv og en hel time at lave.

1. Lad os starte med at spole tiden tilbage til det tidspunkt du opdagede at du var gravid.
 - a. Kan du huske det øjeblik, hvor du fandt ud af at du var gravid?
 - b. Fortæl mig om det øjeblik... hvordan havde du det?
 - c. Hvorfor tror du at du reagerede som du gjorde?

2. Kan du huske faderens reaktion da han fandt ud af, at du var gravid?
 - a. Beskriv det øjeblik for mig... hvordan havde du det med hans reaktion?
 - b. Hvorfor tror du han reagerede på den måde?

3. Kan du huske din families reaktion da du fortalte dem det?
 - a. Beskriv det øjeblik for mig... hvordan havde du det med deres reaktion?
 - b. Hvorfor tror du de reagerede som de gjorde?

4. Graviditet kan være en intens tid i forhold til følelsesmæssige op- og nedture.
 - a. Lad os starte med dine positive følelser... Hvilke gode følelser har du blandt andet haft under graviditeten?
 - b. Hvis du tænker på et tidspunkt, hvor du følte dig... Kan du fortælle mig om det tidspunkt?
 - c. Hvorfor tror du, at du følte dig _____? (*gennemgå alle følelserne på denne måde*)

5. De fleste gravide oplever også perioder med svære eller negative følelser under graviditeten, hvordan er det for dig? Kan du nævne en eller to af dem?
 - a. Hvis du tænker på et tidspunkt hvor du var ramt af... Hvorfor tror du at du følte...?
 - b. Hvordan håndterer du det, når denne følelse rammer dig?
 - c. Har du haft nogle bekymringer omkring barnet eller omkring hvordan du vil klare det, når barnet er her?
 - d. Er der nogen, du kan tale med omkring de følelser, som går dig på under din graviditet - hvilken betydning har det at gøre det?

6. Hvornår vil du sige, at det gik rigtig op for dig at der var et barn som voksede inden i din mave?
 - a. Kan du huske det øjeblik?
 - b. Fortæl mig omkring det øjeblik... hvad følte og tænkte du?

7. Ville du sige, at du har et forhold til barnet nu?
 - a. Hvis ja; kan du komme i tanke om et ord eller to som beskriver det forhold?
 - b. Prøv at sige lidt mere om...?

8. Hvad prøver du at give barnet nu?
 - a. Hvordan har du det med at tage dig af de behov?
 - b. Hvordan tror du det er for dit barn, at du gør disse ting?

9. Hvad tror du at dit barn vil have brug for fra dig, efter det er født?
 - a. Hvordan tror at du vil du have det med at tage dig af de behov?
 - b. Hvordan tror du barnet vil reagere på det?

10. Prøv at forestille dig dit barn i fremtiden.
 - a. Hvilken slags person tror du dit barn vil blive?
 - b. Hvad tror du at du særligt vil sætte pris på ved dit barn?

11. Når du tænker på de første 6 måneder af dit barns liv, hvornår tror du, at du vil være lykkeligst?
 - a. hvornår tror du dit barn vil være lykkeligst ... hvordan tror du at du kan se det?

12. Når du tænker på de første 6 måneder af dit barns liv, hvornår tror du bliver den hårdeste tid for dig?
 - a. hvornår tror du dit barn vil være mest ulykkelig ... hvordan tror du at du kan se det?
 - b. Hvem kan du søge hjælp hos, i de svære tider?

13. Hvordan har dit forhold til din egen mor været efter at du er blevet gravid?
 - a. Har der været nogle forandringer i jeres forhold fra tidligere, eller undervejs i graviditeten?
 - b. Hvordan med forholdet til din far?

14. Er der nogle positive erfaringer eller værdier fra din egen opvækst, som du tænker vil være vigtige at videregive som forælder?
 - a. Hvilken betydning tænker du at det vil have for dit barn at du gør det?

15. Er der nogle ubehagelige erfaringer fra din opvækst, som du kan være bange for at gentage?
 - a. Hvilken betydning kunne det have for barnet?

16. Hvordan har dit forhold med barnets far været under graviditeten?
 - a. Hvordan forventer du at han bliver involveret med barnet?
 - b. Hvilket betydning tror du det vil have for barnet?

17. Okay, vi er næsten færdige. Hvis du skal tænke på fem år fra nu og dit barn er fem år gammel og du kunne få tre ønsker opfyldt for dit barn, hvad ville de være?

Er der noget andet omkring, hvordan det har været at være gravid, som du gerne vil tilføje?

Graviditetsinterview til kommende fædre

Dette interview handler om de følelser, du har haft under din partners graviditet; i forhold til dit kommende barn og omkring dig selv som kommende far. Det består af 17 spørgsmål og tager mellem en halv og en hel time at lave.

1. Lad os starte med at spole tiden tilbage til det tidspunkt, du opdagede, at din kæreste/kone var gravid
 - a. Kan du huske det øjeblik, hvor du fandt ud af, at hun var gravid?
 - b. Fortæl mig om det øjeblik... hvordan havde du det?
 - c. Hvorfor tror du, at du reagerede som du gjorde?

2. Hvordan reagerede din kæreste/kone på at hun var gravid?

3. Kan du huske din families reaktion, da du fortalte dem det?
 - a. Beskriv det øjeblik for mig... hvordan havde du det med deres reaktion?
 - b. Hvorfor tror du, at de reagerede, som de gjorde?

4. Graviditet kan være en intens tid i forhold til følelsesmæssige op- og nedture.
 - a. Lad os starte med at se på dine positive følelser... Hvilke gode følelser har du blandt andet haft, mens din kæreste/kone har været gravid?
 - b. Hvis du tænker på et tidspunkt, hvor du følte dig _____, kan du fortælle mig om det tidspunkt?
 - c. Hvorfor tror du, at du følte dig _____? (*gennemgå alle følelserne på denne måde*)

5. Mange vordende fædre oplever også perioder med svære eller negative følelser under deres kæreste/kones graviditet, hvordan er det for dig? Kan du nævne en eller to af dem?
 - a. Hvis du tænker på et tidspunkt, hvor du var ramt af _____. Hvorfor tror du, at du følte _____?
 - b. Hvordan håndterer du det, når denne følelse rammer dig?
 - c. Har du haft nogle bekymringer omkring barnet eller omkring hvordan du vil klare det, når barnet er her?
 - d. Er der nogen du kan tale med omkring de følelser, som går dig på under din kæreste/kones graviditet – hvilken betydning har det at gøre det?

6. Hvornår vil du sige, at det gik rigtigt op for dig, at der var et barn, der voksede inden i din kæreste/kones mave?
 - a. Kan du huske det øjeblik?
 - b. Fortæl mig omkring det øjeblik... hvad følte og tænkte du?

7. Ville du sige, at du har et forhold til barnet nu?
 - a. Hvis ja; kan du komme i tanke om et ord eller to som beskriver det forhold?
 - b. Prøv at sige lidt mere om...?

8. Hvad prøver du at give barnet nu?
 - a. Hvordan har du det med at tage dig af de behov?
 - b. Hvordan tror du, det er for dit barn, at du gør disse ting?

9. Hvad tror du, at dit barn vil have brug for fra dig, efter det er født?
 - a. Hvordan tror du, at du vil have det med at tage dig af de behov?
 - b. Hvordan tror du barnet vil reagere på det?

10. Prøv at forestille dig dit barn i fremtiden.
 - a. Hvilken slags person tror du dit barn vil blive?
 - b. Hvad tror du at du særligt vil sætte pris på ved dit barn?

11. Når du tænker på de første 6 måneder af dit barns liv, hvornår tror du, at du vil være lykkeligst?
 - a. hvornår tror du dit barn vil være lykkeligst ... hvordan tror du at du kan se det?

12. Når du tænker på de første 6 måneder af dit barns liv, hvornår tror du bliver den hårdeste tid for dig?
 - a. hvornår tror du dit barn vil være mest ulykkelig ... hvordan tror du at du kan se det?
 - b. Hvem kan du søge hjælp hos, i de svære tider?

13. Hvordan har dit forhold til din egen mor været efter I fandt ud af, at I venter barn?
 - a. Har der været nogle forandringer i jeres forhold fra tidligere, eller undervejs i graviditeten?
 - b. Hvordan med forholdet til din far?

14. Er der nogle positive erfaringer eller værdier fra din egen opvækst, som du tænker vil være vigtige at videregive som forælder?
 - a. Hvilken betydning tænker du at det vil have for dit barn at du gør det?

15. Er der nogle ubehagelige erfaringer fra din opvækst, som du kan være bange for at gentage?
 - a. Hvilken betydning kunne det have for barnet?

16. Hvordan har dit forhold med din kæreste/kone været under graviditeten?

17. Okay, vi er næsten færdige. Hvis du skal tænke på fem år fra nu og dit barn er fem år gammel, og du kunne få tre ønsker opfyldt for dit barn, hvad ville de være?

Er der noget andet omkring det at være kommende far, som du gerne vil tilføje?

Analyseskema til Graviditetsinterview

Nedenstående er et analyseredskab behandleren kan bruge til at kvalificere sin kliniske vurdering af den kommende forælders mentaliseringsressourcer.

<i>Mentaliseringsressourcer</i>	Nej	Delvist	Ja	Eksempler og begrundelser
Der sættes ord på egne og andres mentale tilstande?				
Forælderen er nysgerrig og interesseret i mentale tilstande og udviser en passende grad af ydmyghed (ikke skråsikker)				
Forælderen forbinder egne og andres mentale tilstande med sin egen eller andres adfærd (" Ser bagom ")				
Forælderen anerkender at man kan have forskellige perspektiver og forstår at man også i sig selv kan rumme forskellige, modstridende følelser og tanker (ambivalens)				
Forælderen viser en forståelse af hvordan andre påvirkes af ens mentale tilstande og omvendt (smitter hinanden)				
Der udtrykkes en forståelse af et udviklingsperspektiv ; at ting ændrer sig over tid og at man kan ændre forståelse				
Forælderen opleves reflekteret og relevant i kontakten, med en sammenhæng imellem det der siges og det non-verbale udtryk				
<i>Mentaliseringsårbarheder</i>				
Forælderen taler primært om ydre forhold og har svært ved at gøre sig realistiske og nuancerede refleksioner om de udfordringer der kan opstå i forældreskabet				
Interviewet bærer præg af modsigelser , forvirring og mangel på sammenhæng og troværdighed				
Forælderen taler nedgørende og fjendtligt , beskriver irrationelle tanker, udtrykker afmagt og hjælpeløshed eller beskriver et symbiotisk forhold				

*Socialstyrelsen, juni 2019, "Vejledning i brug af redskab til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer"

Caseformulering

Historiske risikofaktorer

- omsorgssvigt i opvækst
- overgreb/mishandling
- anbringelser udenfor hjemmet
- mobning i skole - skoleskift
- misbrug/kriminalitet i ungdom
- skiftende partnere
- vold eller overgreb i voksenliv
- fravær/ustabil i uddannelse/job

Historiske beskyttende faktorer

- positive omsorgspersoner
- gode oplevelser med jævnaldrende
- fuldendt uddannelse
- stabil arbejdsmarkedshistorik

Mål for MTB-indsatsen

Aktuelle risikofaktorer

- fravær af mentaliseringsressourcer
- røde flag - fx fjendtlighed/overvældethed
- manglende parathed til barn
- psykisk lidelse eller sårbarhed
- højt konfliktniveau/vold i parforhold
- konflikter/isolering i forhold til familie/venner
- arbejdsløshed
- misbrug/kriminalitet

Aktuelle beskyttende faktorer

- positive og realistiske forestillinger om familieliv
- mentaliseringsressourcer
- parathed til fødsel og familieliv
- stabilt og kærligt parforhold
- gode relationer til familie/venner
- tilknytning til arbejdsmarkedet

Caseformulering skabelon

Historiske risikofaktorer	Historiske beskyttende faktorer
Mål for MTB-indsatsen	
Aktuelle risikofaktorer	Aktuelle beskyttende faktorer

Mentaliseringsniveauer og -typer

Niveau	Typer af mentalisering	
BEDRE END ALMINDELIG	Personen gør ret konsekvent brug af en mentaliserende holdning som helhed. Der er mange eksempler på gode mentaliseringsressourcer, der tyder på en stabil forståelse af egne og andres mentale tilstande. Der forekommer mange detaljer om tanker og følelser, og forståelsen af betydningen af mentale tilstande, er udtalt, ligesom der også ses et udviklingsmæssigt perspektiv.	
ALMINDELIG MENTALISERING	Personens svar indeholder følelser og tanker, som han/hun kan reflektere over. Personen viser en almindelig evne til at mentalisere og er generelt i stand til at tillægge sine erfaringer mening i form af tanker og følelser. Personen har en model af både eget og andres sind, som kan være enkel, men er relativt sammenhængende, personlig og velintegreret. Personen er generelt nysgerrig og vil gerne se en situation fra flere sider og ændre sin oplevelse derudfra.	
TVIVLSOM ELLER LAV	NAIV MENTALISERING Svarene er karakteriserede ved klicheer, banale, overfladiske betragtninger eller normalisering af negative oplevelser. Beskrivelser er uden kompleksitet og nuancer og afspejler sort-hvid tænkning	PSEUDOMENTALISERING Svarene er utroligt detaljerede, ofte i en grad hvor det bliver utroværdigt. Personen kan fortabe sig i lange, indviklede refleksioner, som ikke fører nogen steder hen, og som ofte ender med at skabe mere forvirring end afklaring. Det er ofte refleksioner uden kobling til realiteter, som overvejende forekommer utroværdige.
MANGLENDE MENTALISERING	BENÆGTELSE AF MENTALISERING Personen svarer ret passivt og undgår at forholde sig til mentale tilstande, ofte med henvisning til ikke at kunne huske noget, eller fokuserer på konkrete, generaliserende eller ydre sociale forhold	SELVHENFØRENDE MENTALISERING Svarene fremtræder overdrevet egocentrisk, selvhævdende eller med en forvrænget opfattelse af andres mentale tilstande
NEGATIV ELLER ANTIMENTALISERING	Personens svar er præget af fjendtlighed, trussel eller angreb og kan være skræmmende. Personen udviser fjendtlighed/mistillid/usammenhængende tænkning eller kan tillægge andre urealistiske, bizarre motiver.	

*Socialstyrelsen, juni 2019, "Vejledning i brug af redskab til afdækning af ansøgers mentaliseringsressourcer"